

30.03.2023

Викладач: **Малець Наталя Олексіївна**

Предмет: **Живопис**

Група № **41**

Урок № **23-24**

Тема уроку: *Матеріали та приладдя для живопису.*

Мета уроку: освітня: закріпити знання учнів у вивченні живопису ;

виховна: виховання акуратності;

розвитку: логічного та аналітичного мислення, просторової уяви.

Тип уроку: лекція.

Обладнання та засоби навчання: презентація, картки-завдання

ХІД УРОКУ

Палітра – невелика дощечка(пластмасова, скляна, фарфорова, металева...) для змішування фарб.

Палітри виготовляються з різних матеріалів – пластмаси, скла, фарфору, металу... – мають різну форму.

Для акварелі палітра повинна бути з великими карманчиками для змішування фарби.

Той, хто малює, повинен мати таке приладдя:

- 1) набір акварельних фарб;***
- 2) два пензлі: середній (№ 12 - 18) і тонкий (№ 8 — 10);***
- 3) настільну дощечку з папером (приколотими або приклеєними краями до дощечки);***
- 4) склянку з водою для розведення фарб і миття пензлів;***
- 5) палітру для змішування фарб (блюдце, кришка металевої коробки для фарб);***
- 6) невеликий аркуш паперу для проби розведеної фарби та її поєднань;***
- 7) чисту ганчірку для вибирання вологи з пензлів.***

ГУАШ (від італ. Guazzo) –водяна фарба) – фарби, що складаються з тонко розтертих пігментів водно-клеєвим зв'язувачем (гуміарабік, пшеничний крохмал, декстрін) і примішуванням білил. Від назви фарб і йде назва письма. Гуаш використовується для живопису по різній основі (папір, картон, полотно, шовк).

Гуаш виникла як різновид акварелі, коли для досягнення платності шару фарби до водних фарб почали підмішувати білила. Гуаш вже використовувалась в середні віки в мистецтві багатьох країн Європи та Азії для виконання книжкових мініатюр, а починаючи з епохи Відродження – також для ескізів, картонів, підсвітки рисунків, а пізніше – для портретних мініатюр.

Початок виробництва спеціальних гуашевих фарб в середині 19 ст. сприяло остаточному відокремленню гуаші від акварелі. В Росії техніка гуаші досягла високого рівня в кінці 19 на початку 20 ст. в творчості Серова, Головіна, Іванова, Сомова, Бенуа. та інших, які використовували гуаш при роботі над великими станковими полотнами, використовуючи її особливість: щільність і матовість. Для досягненні декоративності.

В наш час гуаш використовують для виконання оригіналів плакатів, книжкової і прикладної графіки, ескізів, декорацій і оформлюючи робіт.

Гуаш наносять на папір або полотно тонким рівним шаром, вписуючи один колір в другий, коли попередній шар ще вологий. Перекрити шар фарби декількома шарами не рекомендується. Крім того, для отримання рівного по кольору поля потрібно використовувати шершаву бум агу або картон.

Щоб закрасить поверхність рівним по кольору шаром, необхідно пензлик попередньо змочити і тільки після цього брати нею фарбу. Фарби перед роботою потрібно розводити в окремих чашечках (брати фарбу із банки не потрібно, так як змочений пензлик буде брати фарбу різної густоти і при висиханні на живописі можуть бути полоси).

Необхідні зміни в процесі роботи наносять тільки після змочування або видалення фарби, зняв її лезом чи скальпелем.

Для роботи з гуашшю застосовують м'які і шорсткі пензлики, як плоскі, так і круглі, деякі живописці станкового виду використовують еластичні круглі щетинні пензлики.

Головні труднощі в роботі гуашшю висихає швидко змінює свою світлову, і художнику важко слідкувати під час роботи за правильністю кольорових і тонових відношень.

Доля визначення кольору висохлої гуаші можна користуватися на передчасно зіставити колір, що спростить роботу з починаючого живописця. В загалі потребує певних тонувань.

Зберігати гуаш потрібно в закритих банках при кімнатній температурі. Не допускаючи охолодження нижче нуля.

У випадку якщо гуаш засохла її можна легко відновити. Для цього фарбу заливають водою чи краще однопроцентним розчином желатинового чи столярного клею і розчиняють на протязі двох-трьох діб. Після чого ретельно змішують до отримання однорідної маси.

Зберігати роботи намальовані гуашшю необхідні в папках, звертати такі роботи неможна із-за хрупкості шару фарби. Полущені шари фарби можливо не випадкові, якщо фарба нанесена товстим шаром.

Консистенція гуаші нагадує густоту сметани. Густота фарби має велике значення: надто рідка погано набиратиметься на пензель, а при висиханні крізь неї просвічуватиме папір. Надто густа фарба осипатиметься. Отже, фарба має бути середньої густоти.

Щоб зробити гуаш світлішою, до неї треба додати білила. Наприклад, щоб мати голубу фарбу, потрібно до синьої додати білила. Змішуючи основні кольори, можна дістати похідні та відтінки їх. Гуаш дуже висвітлюється, тому треба мати певні навички для того, щоб передбачати, який буде тон після її висихання. Гуаш зберігають у скляних і пластмасових баночках, але **з часом** вона все-таки висихає і її треба зволожувати водою..

ТЕМПЕРА (від італ. Temperore – змішування фарб) живопис фарбами, зв'язуючою рідиною є емульсії з води і жовтка яйця, а також розведеного на воді рослинного чи тваринного клею, змішаного з маслом (чи маслом з лаком). Темпера уже відома в старовинному Єгипті, а середні віки стала основною технікою іконопису і станкової живопису. Темпера також використовувалась також для розпису будинків.

Темпера буває казеїново-олійна, яєчна, гуміарабікові, полівінілацетатна. Порівняно з олійними фарбами темпера менше жовтіє і менше темнішає. Вона приваблює своїм бархатистим і насиченим тоном.

Накладати мало прозорі темперні фарби можна лише чітко відмежованими чіткими плямами або мазками, бо вони швидко висихають і змінюють колір. Виявляти об'єми предметів плавними переходами світлотіні у темпері важче, ніж в акварелі. Складність роботи темперою компенсується її довговічністю, особливою яскравістю і водночас м'якістю кольорів.

Темпера - це фарба, де клейовою речовиною для її пігментів (барвників) є різні поєднання емульсій. Нею виконують живописні роботи на папері, полотні, дереві, стінах. Темпера буває казеїново-олійна, яєчна, гуміарабікова, полівінілацетатна. Порівняно з олійними фарбами темпера менше жовтіє і менше темнішає. Вона приваблює своїм «бархатистим» і насиченим тоном. Накладати малопрозорі темперні фарби можна лише чітко відмежованими великими плямами або мазками, бо вони швидко висихають і змінюють колір. Виявляти об'єм предметів плавними переходами світлотіні у темпері важче, ніж

в акварелі. Складність роботи темперою компенсується і"; довговічністю, особливою яскравістю і водночас м'якістю кольорів

ОЛІЙНИЙ живопис – вид живопису художніми масляними фарбами, які готують розтиранням неорганічних пігментів в вибіленим маслом льону, інколи з добавлянням горіхової чи соняшникової олії. Масляними фарбами пишуть в основному на полотні, а також на картоні, дереві, залізі, що покриваються спеціальними грунтами, в станковому живопису; чи на вапняній штукатурці – монументальний живопис.

Окремі письмові відомості про масляний живопис зустрічаються в античних і середньовічних манускриптах. Широке використання олійний живопис отримав після удосконалення її нідерландським живописцем Яном Ван Ейком в середині 15 ст. З середини 16 ст. вона є основною технікою живопису.

ЕНКАУСТИКА (гр. від enkaio– палю, випалюю)- восковий живопис, техніка живопису, при використанні якої основним зв'язуючим елементом є віск. Е. Виконується гарячим способом - розплавленими фарбами. Відома з 3 тис.до нашої ери у Стародавньому Єгипті, розквіту набула в Стародавній Греції. З 1 ст. застосовували у Візантії. В сучасному мистецтві використовується під час реставрації творів живопису.

Фарби розділяються на стійкі і нестійкі.

Довше всіх тримаються енкаустика, емаль, гуаш. З часом губить колір акварель і темніє масло. Знання особливостей матеріалів і технології письма допоможуть зберегти живописні твори від шкідливого впливу світла, вологи, температури, випаровувань, загазованості.

АКРІЛ

Акріл – це виразна техніка, що має багато спільного з техніками. Основаними на використанні водорозчинних та олійних фарб, але при цьому дуже відрізняється від них.

Акрилові фарби створені на основі синтетичної смоли. Ці фарби дуже функціональні і сфера їх використання дуже широка. Право акріла на життя в мистецтві було признане 50 років тому – під час повального захоплення всим синтетичним.

Акрилові фарби:

- швидко сохнуть (30 хв.);
- мають велику криючу здатність;

- яскраві кольори;
- не вицвітає на сонці (як водорозчинні фарби – гуаш...);
- не темніє з віком (як олійний живопис).

Акріл застосовують на будь якій поверхні: папері, картоні, полотні, дереві, тканині – при одній умові: вона повинна бути шорсткою, щоб фарба по ній не стікала.

Твори, виконані акриловими фарбами, за звичаєм дуже емоційно впливають на глядача, навіть якщо палітра художника обмежена двома, трьома кольорами. В акрилових фарбах пігмент знаходиться в синтетичній рідині, яка при висиханні стає прозорою. Акріл розчиняється в воді. На відміну від інших водорозчинних фарб, акрил при висиханні твердіє і не розчиняється, тому пензлі потрібно ретельно мити.

Акріл може бути гарною основою для олійного живопису, тільки слід пам'ятати, що олійні фарби наносяться на акрилові, а не навпаки.. подібна комбінація незамінна для роботи нп пленері, де використовують акрил, а вже в майстерні поверх нього кладуть олійні фарби. Старовинні фламандські майстри, колись брали за основу яєчну темперу, а вже поверх неї кладуть олійні фарби. В результаті подібних експериментів їх твори дуже добре зберегли початковий блиск фарб та яскравий, соковитий колорит

ПАЛІТРА

Палітра – це невелика дерев'яна чи пластмасова дощечка, на якій змішують фарби під час роботи. В залежності від специфіки фарби і виду письма є певні вимоги до палітри.

В живопису акварелю не слід розводити фарби на палітрі. Для акварелі користуються пластмасовою палітрою. Також потрібно мати губку, банку, чисту ганчірочку, аркуш для проб.

В масляному живописі фарби змішують на дерев'яній палітрі. С краю палітри повинен бути отвір, куди просовують великий палець. Фарби повинні бути в певному порядку.

Після завершення роботи, поки фарби не засохли, палітру потрібно почистити мастихіном – металеву пластину на ручці.

Пензлі. Для акварелі ворсинки з шерсті білки чи борсука. № 16-24 (товсті для етюдів), № 8-14 (тонкі для проробки). Для масляного живопису ворсинки з колонки, вушного волосу.